

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Куцаб-Бонк Катажини
«Конвергенція у соціально-економічному просторі транскордонного
регіону в умовах європейської інтеграції»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна
економіка

Актуальність теми дослідження
та її зв'язок з напрямками наукових досліджень

Активізація євроінтеграційних процесів в Україні неминуче призводить до зростання економічної активності, міграційних процесів, соціально-культурного обміну та зміни інституційно-організаційного базису у транскордонних регіонах, які охоплюють прикордонні між Україною та ЄС території. Досягнення конвергенції у соціально-економічному просторі таких регіонів є одним з вагомих чинників пришвидшення їх поступу та підвищення ефективності транскордонної співпраці. В сучасних умовах реалізації адміністративно-територіальної реформи, децентралізації влади та структурних трансформацій, як в Україні, так і в Європейському Союзі виникають нові проблеми та виклики, які потребують наукового осмислення.

Процеси конвергенції суттєво ускладнюються розбіжностями нормативно-правового забезпечення в контексті термінологічного та понятійного апарату, визначення умов функціонування бізнес-середовища та механізмів стимулювання економічної активності, дисбалансу розподілу повноважень з питань транскордонного співробітництва між органами управління. Окремою проблемою виступає суттєвий тіньовий компонент транскордонного підприємництва, який в умовах розбіжностей митного та фіскального навантаження виявляється у корупційних схемах, контрабанді, переведенні діяльності частково у тінь, криміналізації бізнесу тощо. Різні підходи до надання юридичного статусу новим суб'єктам транскордонного співробітництва по різні боки кордону зумовлюють недосконалість

функціонування інституційного середовища у всіх сферах співпраці. Перепоною досягнення конвергенції також виступає значна асиметрія між соціальними стандартами та якістю життя населення в регіонах України, з одного боку, та громадян ЄС - з іншого.

Зазначене зумовлює потребу поглибленого дослідження процесів конвергенції та проблем, які загострюються передусім у необхідності визначення передумов оптимізації транскордонного співробітництва та шляхів подолання диспропорцій інституційного середовища та економічної активності по різні боки кордону, а також асиметрії розвитку соціального капіталу в транскордонних регіонах між Україною та ЄС.

Викладені аргументи переконують в актуальності та своєчасності дослідження К. Куцаб-Бонк, предметом якого обрано «особливості та механізми конвергенції у соціально-економічному просторі українсько-польського транскордонного регіону в умовах європейської інтеграції».

Підтвердженням актуальності обраної теми дисертаційної роботи є її прямий зв'язок з тематикою науково-дослідних робіт ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», зокрема: «Методологічні основи та напрями реформування адміністративно-територіального устрою України» (номер державної реєстрації 0114U004401), де автором сформульовано пропозиції щодо пріоритетних напрямів використання досвіду Польщі у реформуванні адміністративно-територіального устрою України з метою поглиблення конвергентних процесів в українсько-польському транскордонному регіоні; «Трансформація економічного середовища прикордонних територій в рамках дії Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» (номер державної реєстрації 0116U004037), у якій автором досліджено характер інституційного впливу європейської інтеграції на трансформацію економічного середовища прикордонних територій у контексті стимулювання транскордонної конвергенції між Україною та ЄС, а також з тематикою науково-дослідних робіт Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м. Львові -

«Інструменти забезпечення економічної безпеки України в умовах зовнішньої агресії» (номер державної реєстрації 0116U001475), де закладено авторське бачення пропозицій щодо нівелювання інституційних дисфункцій, які обмежують потенціал транскордонної конвергенції та європейської інтеграції України.

*Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і
рекомендацій, сформульованих у дисертації*

Дисертаційна робота Куцаб-Бонк К. є завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному рівні. Основні положення, методичні підходи, висновки та рекомендації, які змістовно розкриті в дисертації Куцаб-Бонк К. є належним чином обґрунтовані та достовірні, що підтверджується застосуванням фундаментальних положень економічної теорії, регіональної економіки, включаючи методологічні засади транскордонного співробітництва, теорії інституціоналізму, а також використанням широкого масиву наукової літератури, статистичних даних і нормативно-правових документів. Автором критично переосмислені і використані результати досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених. Дисертація вирізняється використанням широкого спектру сучасних загальнонаукових і спеціальних методів.

Структура дисертації є чіткою та логічною. Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, висвітлено мету і завдання роботи, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів. Сформульовані мета та завдання дослідження відображають ключові аспекти обраної проблеми і визначають послідовність викладу матеріалу.

У першому розділі розкрито теоретико-методологічні засади соціально-економічної конвергенції регіонів у контексті європейської інтеграції. Дисертантка здійснила ґрунтовний аналіз еволюції теорії конвергенції крізь призму проблем інтеграції соціально-економічних систем, зокрема у роботі запропоновано періодизацію наукових шкіл у контексті еволюції теорії конвергенції (с. 30-31) та доведено наявність тісного взаємозв'язку між поширенням глобалізації, поглибленням європейської інтеграції та еволюцією «економіки знань». Узагальнивши теоретичні основи конвергенції регіональних економік з урахуванням поширення у світовому господарстві глобалізаційних та інтеграційних процесів, автор пропонує ключові напрями поширення конвергентних процесів на сучасному етапі глобалізації у її транскордонному та міжрегіональному вимірі з урахуванням основних типів соціально-економічної конвергенції регіонів (с. 34-35), а також виокремлює власну систему показників, що відображають рівень соціально-економічної транскордонної конвергенції регіонів (с. 35-40). Важливим надбанням дисертантки є окреслення чинників конвергенції регіонів в умовах глобалізації та встановлення ключових напрямів впливу кожного із них на розгортання соціально-економічної конвергенції з використанням методологічних підходів теорій регіонального розвитку (с. 41-52). На основі аналізу основних напрямів соціально-економічної трансформації ЄС із погляду стимулювання процесу транскордонної конвергенції (с. 53-56) визначено основні точки зростання та бар'єри такої конвергенції (с. 57-61), що дозволило автору запропонувати пріоритети транскордонної конвергенції регіонів. Характерною ознакою методологічного підходу автора до дослідження транскордонної конвергенції регіонів є глибокий аналіз теорій та концепцій, що супроводжується послідовним окресленням власних концептуальних побудов.

У другому розділі дисертантка зосереджує увагу на осмисленні транскордонного регіону як об'єкта дослідження конвергентних процесів, розробленні теоретичного обґрунтування засад формування та розвитку

соціально-економічного простору транскордонного регіону у світлі теорії конвергенції, визначенні особливостей впливу соціально-економічного простору транскордонного регіону на еволюцію конвергентних процесів та чинників стимулювання конвергенції в соціально-економічному просторі транскордонного регіону з погляду теорії європейської інтеграції (с. 115-129). На підставі проведених узагальнень дисертантка дає власне визначення поняттю «транскордонний регіон», визначаючи його як просторову, соціально-економічну та інституційну цілісність, до складу якої входять сусідні прикордонні регіони двох чи більшої кількості держав. До визначальних ознак такого регіону автор відносить просторово-географічну однорідність, інституційно-правову тотожність, комунікаційну інтегрованість, соціально-культурну ідентичність, ринкову координованість (с. 71-78). Заслуговує на увагу запропонована автором класифікація транскордонних регіонів за ознаками їх інституційної зрілості та пов'язаної із нею функціональної спроможності на чотири типи: умовно ідентифіковані, еволюційно-прогресуючі, функціонально розвинені, оптимально збалансовані (с. 86-91). Автор дослідила сутнісні характеристики соціально-економічного простору транскордонного регіону та виокремила основні ланки механізму поширення конвергенції у такому просторі (с. 92-115).

Третій розділ присвячено дослідженню особливостей соціально-економічної конвергенції в українсько-польському транскордонному регіоні. Дисертанткою здійснено оцінку потенціалу конвергенції адміністративно-управлінських важелів та механізмів транскордонного розвитку, що дозволило виявити чинники поширення дивергентних тенденцій у регіоні (с. 131-144). За результатами статистичної оцінки показників економічної конвергенції автору вдалося визначити рівень конвергенції між сусідніми прикордонними регіонами України та Польщі (с. 145-161). Задля поглибленого визначення рівня конвергенції у досліджуваному регіоні у роботі використано показник парної структурно-економічної конвергенції,

проаналізовано фінансово-інвестиційні чинники поглиблення конвергенції та торговельно-економічні зв'язки прикордонних регіонів України та Польщі.

У четвертому розділі дисертантка зосередила увагу на дослідженні інституційних аспектів конвергенції в соціально-економічному просторі українсько-польського транскордонного регіону. Значну увагу автором зосереджено на вивченні інституційно-правових засад формування потенціалу соціально-економічної конвергенції (с. 208-219). Окремо слід відзначити доробок автора щодо обґрунтування поняття «інституційна пастка транскордонної дивергенції» на основі дослідження диверсифікації інституційно-організаційного забезпечення розвитку українсько-польського транскордонного регіону (с. 235-237). Значної уваги заслуговує представлене дослідження ролі неформальних інститутів у конвергенції соціально-економічного простору з визначенням рівня впливу їх діяльності на конвергенцію в українсько-польському транскордонному регіоні з урахуванням результатів здійсненого експертного опитування (с. 254-269).

П'ятий розділ дисертантка присвятила визначенню пріоритетів поглиблення конвергенції в соціально-економічному просторі транскордонного регіону в умовах нових викликів європейської інтеграції. Зокрема, автором, у контексті визначення напрямів поглиблення інституційних змін у розгортанні конвергентних процесів, розроблено механізм синергетичного впливу інституціоналізації на поширення конвергентних процесів у транскордонних регіонах між Україною та ЄС (с. 271-274). Окреслюючи пріоритети фінансово-інвестиційного стимулювання конвергенції, першочергове значення відведено підвищенню рівня фінансової самодостатності місцевих територіальних громад України, створенню низки спеціалізованих інституцій, зокрема інвестиційного фонду, активізації діяльності з проектного фінансування, а також інтеграції влади, науки і бізнесу (с. 291-299). Автором значну увагу зосереджено на виокремленні основних напрямів впровадження «економіки знань» у соціально-економічному просторі транскордонного регіону (с. 309-324).

Окремо слід відзначити, що дисертантці вдалося виокремити й обґрунтувати суспільно-психологічні аспекти поглиблення конвергенції, а також визначити стратегічні пріоритети суспільно-психологічного впливу на поширення транскордонної конвергенції між Україною та ЄС (с. 330).

У висновках висвітлено отримані результати лаконічно та коректно, робота доповнена списком використаних джерел з 232 позицій та дев'ятьма додатками.

В цілому слід відзначити, що дисертаційна робота К. Куцаб-Бонк є завершеною, структурованою, розділи роботи логічно взаємозв'язані і становлять цілісне наукове дослідження, поставлені завдання вирішені і висвітлені в науковій новизні і висновках дисертаційної роботи.

Наукова новизна результатів, одержаних особисто здобувачем та поданих на захист

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертації Куцаб-Бонк К., варто вказати на отримані результати, що мають вагому наукову новизну.

Автором вперше визначено сутність поняття «інституційна пастка транскордонної дивергенції», що трактується як квазі-ефективний самовідтворювальний інститут, який спричиняє рівноприскорений розвиток сусідніх прикордонних територій України та країн-членів ЄС та еволюціонує на основі ефектів координації, сполучення та культурної інерції.

Запропоновано механізм нівелювання інституційної пастки транскордонної дивергенції, який забезпечуватиме зближення рівнів соціально-економічного розвитку територій по різні боки кордону через розбудову сучасних транскордонних інституцій, диверсифікацію транскордонних ринків, удосконалення інформаційно-аналітичної підтримки учасників транскордонного співробітництва та модернізацію інфраструктури транскордонного бізнесу.

Розроблено систему кількісних та якісних показників соціально-економічної конвергенції в умовах розвитку транскордонного регіону, яка забезпечує комплексність оцінювання процесів зближення сусідніх прикордонних регіонів різних держав у соціальному та економічному вимірах з урахуванням впливу європейської інтеграції на динаміку конвергентних змін.

Автором ідентифіковано важелі стимулювання транскордонної конвергенції та її ключові бар'єри, що дозволило виявити основні резерви посилення конвергенції в українсько-польському транскордонному регіоні.

У роботі удосконалено методичний інструментарій моделювання процесів конвергенції у соціально-економічному просторі транскордонного регіону шляхом розробки моделей β -конвергенції та парної структурно-економічної конвергенції, який на відміну від наявних, розширює оціночну площину досліджуваних процесів та підвищує рівень обґрунтованості вибору пріоритетних напрямів нарощування потенціалу транскордонної конвергенції.

Доповнено теоретичні основи дослідження конвергентних процесів у соціально-економічному просторі транскордонного регіону, шляхом розробки моделі впливу транскордонних ринків на економічну, технологічну, соціальну і демографічну інтеграцію сусідніх прикордонних територій України та країн-членів ЄС.

Удосконалено класифікацію чинників стимулювання транскордонної конвергенції на основі їх групування за критеріями просторового поширення, функціонального походження та цільової орієнтації, що сприяло виділенню пріоритетних напрямів розбудови сучасних транскордонних інституцій, зокрема транскордонних кластерів, європейських об'єднань транскордонного співробітництва, транскордонних технологічних і наукових парків тощо.

Набуло подальшого розвитку обґрунтування концептуальних засад формування механізмів економічної конвергенції шляхом здійснення періодизації теоретичних підходів до дослідження цього явища та виокремлення трьох основних хвиль поширення теорії економічної

конвергенції: технократичної, трансформаційної та євроінтеграційної, що дозволило розширити предметно-змістовне наповнення теорій регіонального розвитку і транскордонного співробітництва.

Автором розвинуто методичний підхід до оцінювання потенціалу соціально-економічної конвергенції у транскордонному регіоні, який ґрунтується на врахуванні сили взаємного гравітаційного тяжіння між економіками сусідніх прикордонних адміністративно-територіальних одиниць, що входять у транскордонний регіон, а також методичний інструментарій дослідження неформальних інститутів, які здійснюють вплив на поширення конвергентних процесів у соціально-економічному просторі транскордонного регіону, шляхом виділення п'яти основних груп неформальних інститутів відповідно до їх ролі у розвитку транскордонної конвергенції (замінники, коректори, паразити, маніпулятори та рудименти). Це сприяло виявленню ступеня та особливостей впливу кожної із них на розвиток конвергенції в українсько-польському транскордонному регіоні.

Визначено пріоритетні напрями впровадження основних елементів «економіки знань» у соціально-економічному просторі транскордонного регіону у контексті стимулювання транскордонної конвергенції: дематеріалізація виробництва, активізація транскордонного обміну знаннями і культурна інтеграція, формування транскордонної інноваційної економіки, інтелектуалізація та інформатизація транскордонних ринкових взаємодій та інституціоналізація конкурентного механізму функціонування транскордонних ринків.

Розширено пропозиції щодо імплементації механізмів стратегічного управління транскордонним регіоном, які, на відміну від наявних, передбачають розгляд його як єдиного об'єкту управління та формування спільних стратегій розвитку для всіх прикордонних територій, що входять до його складу, а також засобів їх реалізації, що сприятиме системному поширенню конвергентних процесів у межах транскордонного регіону.

Науково-практична значущість результатів дослідження

Обґрунтовані в дисертації теоретико-методологічні підходи, положення та висновки можуть бути рекомендовані до використання у науково-дослідній роботі у дослідженнях процесів конвергенції регіонів. Практична значущість отриманих результатів полягає в можливості їх використання органами державного та регіонального управління для підвищення ефективності стратегічних рішень та практичних завдань розвитку територій з метою забезпечення їх конкурентоспроможності у межах транскордонного регіону в умовах поглиблення європейської інтеграції.

Зокрема, наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, отримали застосування у практичній діяльності відділу забезпечення зв'язків Президента України з Кабінетом Міністрів України Адміністрації Президента України при підготовці пропозицій до проекту Постанови КМУ «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки» (довідка № 53 від 17 лютого 2017 р.); департаменту економічного розвитку та регуляторної політики Секретаріату Кабінету Міністрів України при формуванні проекту середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року (довідка № 71 від 1 березня 2017 р.); департаменту економічної політики Львівської обласної державної адміністрації при розробці Стратегії розвитку Львівської області до 2020 року (довідка № 1-11-256 від 31 січня 2017 р.); департаменту міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської обласної державної адміністрації при реалізації заходів з активізації транскордонного співробітництва між Львівською областю та сусідніми прикордонними воєводствами Польщі (довідка № 588 від 26 квітня 2017 р.), Львівської торгово-промислової палати при роботі з підприємствами-експортерами, які працюють на транскордонних ринках (довідка № 19-08-5/1613 від 22. 12. 2016 р.).

Низку науково-методичних напрацювань дисертантки було впроваджено в навчальний процес Державної техніко-економічної школи імені Броніслава Маркевича в м. Ярославі (Польща) при вкладанні навчальних дисциплін: «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Кількісні та якісні засоби та методи досліджень у суспільних науках», «Основи економіки та підприємництва», «Маркетинг та управління» (довідка № 96 від 24 квітня 2017 р.).

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основні положення та пропозиції дисертаційної роботи знайшли достатнє висвітлення у 37 наукових працях (17 – одноосібних), із них: 5 монографій (3 одноосібних); 21 стаття у наукових фахових виданнях України, у тому числі 9 із них у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз; 4 статті в наукових періодичних виданнях інших держав; 5 тез доповідей на наукових конференціях і 2 публікації в інших виданнях.

Основні методологічні положення, наукові розробки і результати дослідження апробовано на науково-практичних конференціях, в тому числі міжнародних, серед яких: *Міжнародні науково-практичні конференції* («Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ» (сmt. Свитязь, 2016 р.); «Регіональні проблеми розвитку територіальних систем: теорія, практика, перспективи» (м. Ужгород, 2016 р.); «Глобалізаційні процеси в розвитку національних економік» (м. Львів, 2016 р.); «Соціально-економічний потенціал транскордонного співробітництва» (м. Львів, 2016 р.); «Транскордонне співробітництво: ключові ідеї та перспективи» (м. Чернівці, 2016 р.); «Мегатренди світового розвитку та економічні перспективи України» (м. Київ, 2016 р.); «Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах

поглиблення євроінтеграційних процесів» (м. Мукачеве, 2015 р.); «Регіональна політика в Україні: сучасний стан та шляхи активізації» (м. Львів, 2014 р.); *Міжнародні наукові конференції* («Європа у контексті загроз сучасного світу» (с. Башня Дольна, Польща, 2016 р.); «Розумний і сталий розвиток: виклики для економічної теорії та практики господарювання» (м. Супрашль, Польща, 2016 р.); «Активність суб'єктів господарювання в мінливих економічних умовах» (м. Ярослав, Польща, 2015 р.); «Сектор малих і середніх підприємств у країнах Надбужжя» (м. Сувалки, Польща, 2014 р.); «Соціально-економічні, політичні, культурні та релігійні проблеми в польських, словацьких та українських дослідженнях з урахуванням погляду Ярослава та його міст-партнерів» (м. Ярослав, Польща, 2014 р.); *Науково-практичні семінари* («Перспективи та ризики реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади у Яворівському районі» (м. Яворів, 2015 р.); «Сучасні підходи до організації бюджетного процесу на місцевому рівні» (м. Львів, 2014 р.); *Міжнародні круглі столи* («Транскордонне співробітництво України: реалії, перспективи розвитку та завдання економічної науки» (м. Львів, 2016 р.); «Просторовий розвиток регіону: проблеми стратегічного планування та метрополізації» (м. Львів, 2014 р.); «Організаційно-економічні механізми та засоби нарощування і ефективного використання потенціалу розвитку прикордонних територій західних регіонів України» (м. Львів, 2014 р.)).

Автореферат дисертації відповідає встановленим вимогам, його зміст ідентичний основним положенням дисертаційної роботи.

Дискусійні положення і зауваження по змісту дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи здобутки дисертантки, вважаємо за необхідне зазначити наступні дискусійні положення та зауваження до представленої дисертаційної роботи:

1. Перший підрозділ першого розділу дисертації дещо перенасичений констатацією відомих положень, що стосуються еволюції теорії конвергенції (с. 15-29). Вважаємо за доцільне представити концептуальні підходи проаналізованих теорій узагальнено у табличній формі розширеного формату та більш ґрунтовно висвітлити саме авторське бачення та оцінку положень вказаних теорій. Крім того, більше уваги автору слід було приділити теоретичному обґрунтуванню узгодження постулатів «економіки знань» та теорій конвергенції (с. 31).

2. У запропонованій системі показників, що відображають рівень соціально-економічної конвергенції регіонів (с. 39), доцільно також врахувати показники, які характеризують безпекову та складову захисту екологічного середовища, оскільки вирівнювання цих показників у регіонах по різні боки кордону чинить безумовний вплив на активізацію та ефективність процесів конвергенції. Також слід зазначити, що до оцінки якості життя населення дисертанткою віднесено показники прибутковості бізнесу, доходи місцевих бюджетів, зарплати і пенсії, однак співвідношення цих показників може призводити до неточних висновків. Доцільно доповнити вказану групу показником купівельної спроможності населення у різних регіонах.

3. Визначальними ознаками та характерними рисами транскордонного регіону автор виокремлює просторово-географічну однорідність, інституційно-правову тотожність, комунікаційну інтегрованість, соціально-культурну ідентичність, ринкову координованість (с. 75-76). Значно підсилити ці положення могло б авторське бачення співвідношення або вагових коефіцієнтів присутності цих ознак в контексті досягнення конвергенції між територіями такого регіону.

4. Більше уваги у тексті дисертації слід було приділити визначенню впливу окремих заходів адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади в Україні на досягнення конвергенції з територіями Європейського Союзу.

5. Дискусійним є виокремлення основних складових інституційно-організаційного забезпечення конвергенції в українсько-польському транскордонному регіоні (с. 232). Незрозумілим є критерій такого групування, оскільки деякі складові можуть включати в себе інші.

6. Запропоновані у п'ятому розділі роботи практичні рекомендації поглиблення конвергенції в соціально-економічному просторі транскордонного регіону в основному сконцентровані на удосконалення процесів конвергенції, притаманних українсько-польському транскордонному регіону (с. 271-328). Робота б значно виграла, якби автором було викристалізовано загальні пріоритети посилення конвергенції між регіонами України та країн-членів ЄС, а також спеціальні, які можуть залежати від економічних, територіальних, культурно-ментальних та інших рис різних регіонів.

Однак, вказані зауваження суттєво не впливають на загальну високу позитивну оцінку роботи Куцаб-Бонк К., виконану на належному теоретико-методологічному і методичному рівні.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Куцаб-Бонк Катажини на тему «Конвергенція у соціально-економічному просторі транскордонного регіону в умовах європейської інтеграції» виконана вперше, на належному науковому рівні і поглиблює існуючі здобутки економічної науки. Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують актуальну наукову проблему – виявлення закономірностей і розробки теоретико-методологічних засад поширення транскордонної конвергенції в умовах європейської інтеграції, а також розробки практичних рекомендацій, спрямованих на зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів України та країн-членів ЄС.

За змістом, оформленням, новизною дослідження і практичним значенням дисертаційне дослідження відповідає вимогам пунктів 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами). Основні результати дослідження достатньо повно відображені у публікаціях здобувача. Зміст автореферату відповідає положенням дисертації.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та рівень наукової новизни повністю відповідають вимогам до докторських дисертацій, а її автор – Куцаб-Бонк Катажина – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук
перший проректор Мукачівського
державного університету

Гоблик В. В.